

ΑΓ.ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 11 -- ΠΕΙΡΑΙΑΣ -- 18532 -- ΤΗΛ. 210-4224752, 4223687

**ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΘΕΜΑ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΝΙΑΙΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΚΑΙ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ (ΟΜΑΔΑ Β΄)
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ**

- (1) Η έννοια του έθνους χαρακτηρίζει το ιστορικό βάθος ενός λαού αλλά και το μέλλον του. Το έθνος έχει αιωνιότητα ή τουλάχιστον επιζητεί την αιωνιότητα.
- (2) Αν χρειαζόταν να γίνει μια διάκριση του έθνους από την έννοια του κράτους, τότε θα λέγαμε ότι το κράτος είναι περισσότερο μια νομική πραγματικότητα, ενώ το έθνος μια πολιτιστική. Κράτος είναι ένα οργανωμένο κάτω από εξουσίες σύνολο, ενώ έθνος η γλωσσική και λαοπολιτιστική ομοιομορφία, η κοινή καταγωγή, οι κοινές περιπέτειες και η κοινή ιστορική πορεία ενός λαού.
- (3) Δύο είναι τα βασικά χαρακτηριστικά στην έννοια του έθνους: α) η ρατσιστική του βάση και β) η επεκτατική ή ιμπεριαλιστική του τάση. Κάθε έθνος δεν ανάγεται βέβαια σε μια από τις γνωστές φυλές, τείνει όμως να υποκαταστήσει την έννοια της φυλής. Έτσι δημιουργήθηκε ο όρος φυλή στη στενότερη σημασία του, στη σημασία του έθνους (π.χ. κάνουμε λόγο για ελληνική φυλή, εβραϊκή φυλή κ.λ.π.). Τις φυλετικές-ρατσιστικές βάσεις του έθνους δηλώνει η λατινική του ονομασία *patio*, που σημαίνει κάτι το οποίο από τη φύση του, από τη γέννησή του είναι διαφορετικό από τα άλλα.
- (4) Κάθε έθνος τοποθέτησε τον εαυτό του αξιολογικά πάνω από κάθε άλλο έθνος. Δεν είναι μόνο το μικρό εβραϊκό έθνος που χαρακτήρισε τον εαυτό του «περιούσιο λαό του θεού», ούτε μόνο οι αρχαίοι Έλληνες που θεωρούσαν κάθε μη Έλληνα «βάρβαρο». Όλα τα έθνη πίστευαν ότι έχουν μια ιδιαίτερη αποστολή στον κόσμο, ιδιαίτερη αξία, ευγένεια αίματος και ανωτερότητα πολιτισμού. Η έννοια του έθνους γεννιέται και αναπτύσσεται μέσα στους θρύλους, στον προφητισμό και στον μεσσιανισμό. Η έννοια της πατρίδας θρησκευτικοποιείται και αγιοποιείται. Είναι το τιμότερο, οσιότερο και αγιότερο από όλα τα πράγματα (Πλάτωνας).
- (5) Έθνος λοιπόν δεν είναι απλά ένα σύνολο ανθρώπων που έχουν κοινή ιστορική καταγωγή, γλώσσα και πολιτισμό. Έθνος είναι η ενωμένη βούληση ενός συνόλου ανθρώπων που έχουν τις ίδιες αξιολογικές παραστάσεις για την κοινότητά τους, αναπτύσσουν ομοιόμορφο πολιτισμό πάνω στο κοινό έδαφος το οποίο ζουν και έχουν τάση για επέκταση. Τα εθνικά βιώματα μπορεί να είναι περισσότερο ή λιγότερο ισχυρά. Ανάλογα μιλάμε για μετριοπαθή ή φανατικό εθνικισμό. Πάντως, κάθε εθνικό βίωμα είναι εθνικισμός και είναι λάθος να κάνουμε διάκριση ανάμεσα στον εθνικισμό και τον εθνισμό, αφού και οι δύο λέξεις σημαίνουν το ίδιο πράγμα.
- (6) Τη δογματική και θεοποιημένη έννοια του έθνους ή της πατρίδας προσπάθησαν να κλονίσουν ο ατομισμός, ο κοσμοπολιτισμός και ο διεθνισμός. Μερικοί πάνω από την έννοια του έθνους και πάνω από τα εθνικά ιδανικά τοποθετούν το προσωπικό τους συμφέρον (όπου το συμφέρον μου εκεί και η πατρίδα μου). Οι κοσμοπολίτες, χωρίς να αρνούνται την έννοια της πατρίδας νιώθουν σαν πολίτες όλου του κόσμου. Τέλος, οι διεθνιστές ζητούν τη συνεργασία όλων των εθνών και την εγκατάλειψη των εθνικιστικών ιδεών.

ΑΓ.ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 11 -- ΠΕΙΡΑΙΑΣ -- 18532 -- ΤΗΛ. 210-4224752, 4223687

(7) Η έννοια του έθνους εξασθένησε από τον σκεπτικισμό, τον ορθολογισμό και τον ατομισμό των νεότερων χρόνων. Παρόλα αυτά η εθνική ιδέα παραμένει ακόμα ισχυρή. Η ορθολογιστική σκέψη δεν την κλόνησε, ούτε επαλήθευσε τη γνώμη του Μαρξ ότι το συμφεροντολογικό και διεθνιστικό πνεύμα του καπιταλισμού και ο αστικός ατομισμός θα παραμέριζαν την έννοια του έθνους. Στην ιδέα του έθνους είναι προσκολλημένοι όσοι λατρεύουν τη δύναμη, όσοι νιώθουν ανασφάλεια (ιδιαίτερα τα μέλη των μικρών εθνών) και όσοι είναι προσκολλημένοι συναισθηματικά στο παρελθόν. Οι ρομαντικοί αυτοί στρέφουν νοσταλγικά τη μνήμη τους, στο ένδοξο παρελθόν και η φαντασία τους κινείται μέσα σε όνειρα μελλοντικού εθνικού μεγαλείου. Οι λαοί δεν έχουν συνειδητοποιήσει ακόμα ότι ο εθνικισμός είναι ο μεγαλύτερος εχθρός της ειρήνης, ο πατέρας του πολέμου. (προσαρμογή από: «Κοινωνικά Προβλήματα», Σωκράτης Γκίκας, εκδόσεις Σαββάλα, 1995)

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (120-140 λέξεις) (μονάδες 25)

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 100 λέξεων το περιεχόμενο του αποσπάσματος που ακολουθεί: «Οι λαοί δεν έχουν συνειδητοποιήσει ακόμα ότι ο εθνικισμός είναι ο μεγαλύτερος εχθρός της ειρήνης, ο πατέρας του πολέμου» (μονάδες 10)

B2. Ποια νοηματική σύνδεση εκφράζουν οι διαρθρωτικές λέξεις:
ή (στην πρώτη παράγραφο)
τότε (στη δεύτερη παράγραφο)
έτσι (στην τρίτη παράγραφο)
αφού (στην πέμπτη παράγραφο)
παρόλα (στην έκτη παράγραφο)
(5 μονάδες)

B3. Να γράψετε ένα συνώνυμο για τις παρακάτω λέξεις:

βασικά:

επαλήθευσε:

εξασθένησε:

προσκολλημένοι:

επέκταση:

(5 μονάδες)

B4.

α) Με ποιον τρόπο έχει αναπτυχθεί η δεύτερη παράγραφος;

β) Ποιον τρόπο και ποιο μέσο πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην τέταρτη παράγραφο;

(5 μονάδες)

B5.

α) Να γράψετε έναν πλαγιότιτλο για την τρίτη παράγραφο

ΑΓ.ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 11 -- ΠΕΙΡΑΙΑΣ -- 18532 -- ΤΗΛ. 210-4224752, 4223687

β) Να βρείτε τα δομικά μέρη της έκτης παραγράφου
(5 μονάδες)

Β6.

Να αιτιολογήσετε τα σημεία στίξης στις παρακάτω περιπτώσεις:

α) (π.χ κάνουμε λόγο για ελληνική φυλή, εβραϊκή φυλή κ.λ.π)

β) «περιούσιο λαό του θεού»

(5 μονάδες)

Γ.

Σε άρθρο που θα δημοσιευτεί σε σχολική εφημερίδα να αναφερθείτε στα αίτια του εθνικισμού και να προτείνετε τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου (500-600 λέξεις) (40 μονάδες)

ΟΡΟΣΗΜΟ ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΚΟΚΚΟΡΗ